

Kulturális-közéleti havilap, harminckilencedik évfolyam

2012 október Hónapló

Balla D. Károly: Csupakabra és tigrispiton

Talán még emlékeznek néhányan arra, hogy Kárpátaljának volt saját Yetije és ufója is. 2005-ben nem áttalottam abszolút hiteles sajtóforrásokra hivatkozva a Mozgó hasábjain hírbe hozni mind az erdeinkben látott titokzatos nagylábút, mind a ruszin falucska fölött megjelent és egy férfit elrabló földön kívülieket.

A helybéli sajtó 2012 nyarán is szolgált hasonló ínyencségekkel. E sorokat szeptemberben írom, már vége az uborkaszezonnak, nemcsak hogy kezdetét vette, hanem egyre élesedik a választási kampány (Ukrajnában október 28-ára tűzték ki a parlamenti választási csalásokat), de a kedélyeket borzoló politikai hírek, úgy tűnik, nem biztosítják kellőképpen a polgárok adrenalinszintjét, némi riogtás hát belefér az őszi szezonba is.

Nálunk amúgy sem különül el a politikum a bulvártól. Ugyanazok a kárpátaljai magyar lapok közlik a párteseményeket, ugyanazok latolgatják a jelöltek esélyeit és becsmérlik az ellentábort, mint amelyek az éppen aktuális szenzációkkal kedveskednek olvasóiknak. Így aztán az újságolvasó nem is feltétlenül tesz különbséget a sok hasonló stiláris jegyet mutató két műfaj között, és ahogy megtanulja a jelöltek nevét, úgy azt is pontosan tudja, mitől kell megborzongania.

Az aktuális mumus neve spanyol eredetű, jelentése *kecskeszívó*. A *chupacabra* alkatát tekintve a kutyára, mozgásában inkább a kengurura hasonlító szőrtelen ragadozó, éjszakánként háziállatokat támad meg, vérüket kiszívja, olykor belső szerveiket is eltávolítja, alig ejtve sebet rajtuk. Képes az ólak retesztét kinyitni, rácsokat feltépni. Szökkenéseit foszforeszkáló csíkok követik. Legelőször Puerto Rico lakossága körében vált hírhedtté, az első jelentések 1987-ből származnak, később Mexikóban, Chilében és sok egyébütt is feltűnt. Néhány éve jelent meg Európában, főleg a keleti régiókban. Manapság, úgy tűnik, Ukrajnában és azon belül Kárpátalján kedveznek számára leginkább az életkörülmények. Alig van olyan hét, hogy ne szedné áldozatait valamelyik falusi vagy városi portán. *Ismét gyilkolt a csupakabra, Ungváron pusztít a csupakabra* – de pusztít Beregszászban, Bégányban, Tégláson... Nevét olykor idézőjelbe teszik, és a jobb érzésű szerkesztők azért egy kérdőjelet csak-csak odabiggyesztenek a szenzációs cím végére. Fotók és videók is napvilágot látnak – ezeken legtöbbször az elpusztult nyulak, tyúkok láthatók, illetve a rémült gazdáik számolnak be a reggel őket fogadó látványról. Többször találtak már csupakabra-tetemet is, valahogy ezekről nem sikerült soha elég jó felvételt készíteni, és valamiért mindig hamarabb földelik el őket, mint ahogy egy zoológus megvizsgálhatná. Amikor pedig mégis, abban sincs köszönet, legutóbb egy elvetemül szakember például azt volt képes mondani, hogy aggodalomra semmi ok, ez csak egy vedlett róka.

A csupakabra ravasz állat. Hogy természetét ne lehessen kiismerni, újabban álcázza magát. Legutóbb például nyelvtörvény néven hagyta el az ukrán törvényhozást. Lett is nagy riadalom körülötte, rendeztek ellene tüntetést és tiltakozást országszerte. A kárpátaljai magyarok meg

csak pislogtak, hitték is, meg nem is, hogy a hatalom képes kisebbségsbarát vérszívót kitenyészteni, de kételkedve fogadták az ukrán nacionalisták érvelését is, akik szerint a csupakabra olcsó kampányfogás és csupán az ország visszaoroszosítását szolgálja.

Így aztán azon sem lehetett csodálkozni, hogy az egymással mindig mindenben opponáló kárpátaljai magyarságszervezetek ebben a kényes ügyben már önmagukkal is ellentmondásba keveredtek. Hogy is lehetne ez másképp, amikor homlokegyenest ellenkező szempontok összeegyeztetéséről van szó. Ha csak az ukrán politikai erőkhöz kellene igazodniuk, az világos helyzetet hozna: a hatalompárti UMDSZ-nek támogatnia, az ellenzéki erőkhöz húzó KMKSZ-nek pedig elleneznie kellene a nyelvtörvényt. De ellenezhetnek-e olyasmit, amiben az áll, hogy ahol a nemzeti-etnikai kisebbségek lélekszáma eléri vagy meghaladja a 10 százalékot, ott az adott kisebbség nyelvét az államnyelvel közel azonos jogokat élvező regionális nyelv státusa illeti meg? Nagy magyar lelkiületük nem engedheti meg, hogy ezzel szembeforduljanak, de teljes mértékben melléállni mégsem tudnak, mert akkor ukrán pártszövetségeseik orrolhatnak meg. Nem könnyű az UMDSZ dolga sem, mert azzal, hogy teljes mellszélességgel kiállnak a kormányzó Régiók Pártja részéről kieroeltetett nyelvtörvény mellett, egyfelől rászolgálnak arra a vádra, amely az ukrán hatalmi törekvések magyar kiszolgáló személyzetének titulálja őket, másfelől, ha a magyar nyelv mégsem kapja meg a beígért státust (erre nagy az esély), és kiderül, hogy valóban csak választási trükkéről és lényegében az oroszoknak újbóli államnyelvé tételéről volt szó,* akkor ez az árnyékra vetődés joggal vonhatná maga után a hatalmi struktúrákkal kevésbé szimpatizáló magyar lakosság elfordulását az UMDSZ-től. Attól a szervezettől, amelynek még arra is vigyáznia kell, hogy – szemben a KMKSZ-szel – a magyarság érdekeinek határozott védelme közben ne essen nacionalista túlzásokba, lévén az együttműködés és nem a zsigeri opponálás híve.

Így aztán faramuci helyzetek alakulnak ki, furcsa nyilatkozatok és döntések születnek. Legutóbb például a Beregszászi Városi Tanács olyan határozatot fogadott el az UMDSZ és a Régiók Pártja képviselőinek betérjesztésében, amely megállapítja, hogy „Beregszász város területén az *Ukrajna törvénye Az állami nyelvpolitika alapjairól* 7. paragrafusában értelmében az ukrán mint államnyelv mellett elterjedt a magyar nyelv mint regionális, ezért irányában a regionális nyelvek alkalmazására vonatkozó intézkedések foganatosítandók”. A határozat kétharmaddal ment át, a magyar képviselők mellett az ukránok közül is sokan megszavazták. De jó! – gondolhatnánk, ha nem derülne ki, hogy a KMKSZ három képviselője ezt a határozatot *nem szavazta meg*. Miért is? Talán bizony nem akarják, hogy Beregszászban a magyart teljes körűen használni lehessen? Éppen ők, akiknek a keze ügyében melldöngetés céljából mindig ott a nemzeti fél téglá? Dehogy! Azért nem szavazták meg, mert ők a saját tervezetükre szavaztak. Mind a hárman – és senki más. Ez a másik határozat deklarálta volna a magyarnak regionális nyelvvé való nyilvánítását, szerintük ez lett volna a kívánatos lépés, míg az elfogadott verzió szerintük csupán alkalmazási utasítás. Az UMDSZ-es polgármester ezzel szemben kifejtette, hogy a parlamenti szintű nyelvtörvény már kimondta a verdiktet, a városi tanács kompetenciája nem több mint a végrehajtási utasítás kidolgozása és elfogadása.

Mindezt a sajtóorgánumok saját szájuk íze szerint traktálják. A nacionalista beállítottságú ukrán fórumok tényként kezelik a magyarnak regionális nyelvvé tételét, szeparatizmust kiáltanak és magyar fölényt, sőt politikai revíziót vizionálnak. A magyar sajtót bejáró MTI-tudósítás pozitív felhanggal tudatja a nagy eredményt („Hivatalosan is használható regionális nyelv lett a magyar Beregszászon” – hangzik az első mondat), többször említi a határozatot betérjesztő Gajdos Istvánt és az UMDSZ-t, ám azt bölcsen elhallgatja, hogy a Fidesz-kedvenc KMKSZ képviselői a határozatot nem szavazták meg.** A kárpátaljai magyar lapok pedig saját pártállásuknak megfelelően jó alkalmat találnak arra, hogy a történetek okán a sárdobáló versenyben újra megmérassék tehetségüket és kölcsönösen azzal vádolják egymást, nem a magyar lakosság,

hanem saját presztízsszempontjaik alapján cselekedtek.

A csupakabra szeretheti a magyar nyelvet, mert a kettős állampolgárság képében jelentkezve is kelt némi kavargást. A visszahonosítási törvény kínálta lehetőségek alapján a magyar állampolgársággal járó előnyökkel kecsegteti azokat is, akik egyáltalán nem tudnak magyarul, és mindeddig a magyar identitásnak még a nyomait sem fedezték fel magukban, de valamelyik felmenőjük valaha polgára volt Magyarországnak (mondjuk, a múlt század elején született egy ruszin faluban). Ráveszi őket, hogy legalább az eskütétel szövegét megtanulják és néhány egyszerű kérdésre válaszolni tudjanak a hivatalos meghallgatások során. A csupakabra rossz nyelve szerint a magyar hatóságoknak utasításuk van arra, hogy ne tegyenek fel keresztkérdéseket, és aki csak igényli, lehetőleg mindenkinek megadják az állampolgárságot, netalántán még olyanoknak is, akik valójában nem is lennének erre jogosultak, de ő, mármint a csupakabra jó pénzért szerez számukra megfelelő okmányokat, amelyekkel ügyük átcsúszhat. A csupakabra tagadja, hogy tömegével lennének oroszok-ukránok-ruszinok, sőt kaukázusiak azok között, akik segítségével magyar állampolgárságot szereznek, inkább arra hívja fel a figyelmet, milyen jó dolga van mostanában Kárpátalján a magyartanároknak, annyi magántanítványt vállalhatnak, amennyit csak bírnak. Utoljára akkor volt ilyen nyelvtanulási láz, amikor a határ közeli, úgynevezett KGST-piacokon való üzletelés jelentette sokak számára a megélhetés legkönnyebb formáját.

De vannak komolyabb ambíciói is a csupakabranak, különben nem álcázta volna magát választási esélynek, hogy a valós politikai képviselő megszerzése tekintetében kettős nulla megoldást kínáljon a kárpátaljai magyaroknak. A KMKSZ-t rávette, hogy egyéni jelölteket állítson, akiknek a magyarság tömbjeit megbontó új választókörzetekben – hozzáértők véleménye szerint – a legkisebb esélyük sincs arra, hogy parlamenti mandátumhoz jussanak. Az UMDSZ-t másképp húzta csőbe: Gajdos István beregszászi polgármestert a Régiók Pártjának befutó helyére csalta. De magas árat kért érte, azt, hogy cserébe az UMDSZ mindenütt a Régiók Pártja jelöltjeit támogassa. Ezzel előállt az a faramuci helyzet, hogy azokban a körzetekben, ahol magyar jelöltek is indulnak, ott az UMDSZ nem mellettük, hanem az ukrán kormánypárt jelöltjei mellett kampányol a magyar lakosság körében.

Ugye, hogy milyen ravasz állat ez a csupakabra!? De van magához való esze a tigrispitonnak is.

Történt, hogy ungvári otthonából megszökött Pjotr Boriszovics, a kétméteres kamasz albínó. Gazdája nyilatkozott a sajtónak („Gyakran szoktam vele sétálni, a kocsiban is velem utazik, így nem félek semmitől”), elmondta, eddig ilyet nem tett kedvenc lábatlanja, „aki” most alighanem a nyitott ablakon keresztül illant el. Általában veszélytelen, de ha felingerlik, egy gyermeket könnyen összeroppantathat vagy megfojthat.

Mivel hidegvérű esetében nem beszélhetünk forró nyomról, a rendőrség nem indított nyomozást. Csak a mamák estek pánikba, gyerekeiket nem merték utcára engedni. Az elszántabb papák viszont hajtóvadászatot indítottak, tűvé tették a környéket. Mindhiába. Mint utóbb kiderült, a ravasz Pjotr el sem hagyta a házat, egy könyvespolcon szunyókált a vaskos kötetek mögött.

Úgy tudni, az eset óta bele-belealszik a napisajtóba is, nem izgatják fel a szenzációk. Nem így a csupakabrát, amely a rémhír hallatára, hogy októberben Kövér László kampányolni jön Kárpátaljára, fejesztve elmenekült a vidékről.

Tetszik

Egy embernek tetszik. Legyél Te az első ismerőseid közül!

Kapcsolódó írások:

1. **Balla D. Károly: Munkácsy Munkácson** Balla D. Károly Munkácsy Munkácson Egy manzárdőr feljegyzéseiből, 2007....
2. **Balla D. Károly: Titkos állampolgárok** Hónapok óta igyekszem ellenállni a kísértésnek, hogy naplómban a Kárpátalján...
3. **Balla D. Károly: Csecsemópózban** Megbolondultak ezek a magyarok, hogy Janukovicsra szavaztak? – szegezi a...
4. **Balla D. Károly: Detonációk** Hatalmas gázrobbanás Ungváron. Ezzel a címmel jelentek meg az első...
5. **Balla D. Károly: A radvánci dombok alatt** Nehéz helyzetekbe kerülök mostanában. Hol a tanítványom kérdez rá valami...

Cimkék: **Balla D. Károly**